

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 289 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยในมาตรา 42 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัด (สุวรรณ พิณตานนท์, 2556, บทนำ)

กิจกรรมด้านการจัดการศึกษาและด้านบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นภารกิจสำคัญของท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศตระหนักในภารกิจดังกล่าวได้ระดมสรรพกำลังในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านบุคลากร ด้านงบประมาณในการพัฒนาการศึกษาและบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยเล็งเห็นว่าการพัฒนาชาติให้มีความเจริญมั่นคงได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนา “คน” ด้วยกระบวนการทางการศึกษาในทุกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเชื่อว่าท้องถิ่นเป็นรากฐานในการพัฒนา เมื่อท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนแล้วประเทศจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงยั่งยืนอย่างแท้จริงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นภารกิจสำคัญที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546, หน้า 1)

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจเพื่อให้การพัฒนาเด็กไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย เพื่อสนองความต้องการดังกล่าวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลจึงได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7,520 แห่ง กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิด เรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จำนวน 4,155 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินการในโรงเรียน เรียกว่าการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 2,651 แห่ง รวมทั้งสิ้น 14,326 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, หน้า ก)

ส่วนราชการดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ขวบ ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่มีโครงสร้างการ

บริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง/ผู้นำชุมชน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ ประกอบด้วย ผู้แทน ครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็นประธานและกำกับการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) บริหารโดยผู้บริหาร โรงเรียน ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรม ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งใน ด้านโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้าน การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและ มาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้าน การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ขวบ อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามอำนาจหน้าที่ และเจตนารมณ์ของรัฐบาล ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐาน ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม 4) มาตรฐาน ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริม

สนับสนุน 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, หน้า ข)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กำกับการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานี มีจำนวน 962 แห่ง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จำนวน 251 แห่งและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 441 แห่ง (ระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561) ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดทำตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปในแนวทางโดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งในการดำเนินงานแต่ละด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบพยายามดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถแต่ก็ยังมีประสบปัญหาบางอย่าง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานี เพื่อผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานี ให้มีคุณภาพเพิ่มความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการดูแลบุตรหลานของผู้ปกครองต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานีอยู่ในระดับใด
2. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. แนวทางยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
3. เพื่อหาแนวทางยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับมาก และส่วนปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
2. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดแตกต่างกันมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยใช้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดทำโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, หน้า ข) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 608 คน ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล/อบต. จำนวน 72 คน ผู้อำนวยการการศึกษาหรือผู้รักษาการแทน จำนวน 72 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 46 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 418 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี, 2561)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 323 คน ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล/อบต. จำนวน 46 คน ผู้อำนวยการการศึกษาหรือผู้รักษาการแทน จำนวน 46 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 31 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 200 คน

ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607–610 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) โดยการใช้กลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยจำแนกตามอำเภอและตำแหน่งหน้าที่

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1.1 ปลัดเทศบาล/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.1.2 ผู้อำนวยการกองการศึกษา

3.1.1.3 นักวิชาการศึกษา

3.1.1.4 ครูผู้ดูแลเด็ก

3.1.2 วุฒิการศึกษา ประกอบด้วย

3.1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ปริญญาตรี

3.1.2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 หน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย

3.1.3.1 เทศบาลตำบล

3.1.3.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ สภาพ ปัญหาและ

ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุตรธานี รวมทั้งสิ้น 6 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2.2 ด้านบุคลากร

3.2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

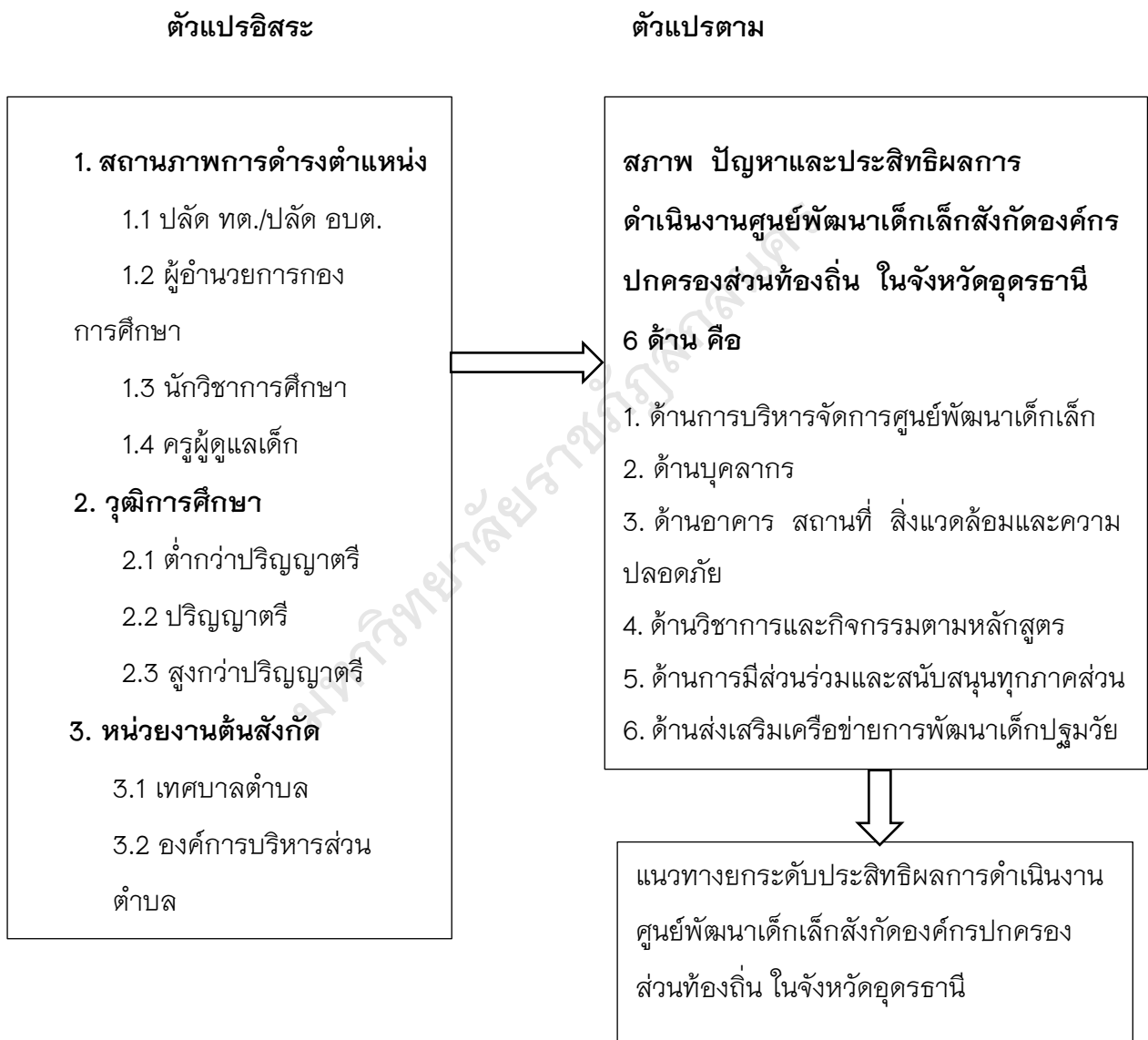
3.2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

3.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

3.2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่เกิดจากข้อกำหนดของกฎหมายเพื่อการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งมี 5 รูปแบบ คือ เทศบาล (ทต.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

2. เด็กเล็ก หมายถึง เด็กอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้แก่เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 6 ด้าน รายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมายระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

4.2 ด้านบุคลากร หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กซึ่งมีคุณวุฒิและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง รวมถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง บริเวณพื้นที่ด้านอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมและมาตรการรักษาความปลอดภัย

4.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร หมายถึง การบริหารจัดการการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

4.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กและการสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเด็กระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ปลัดเทศบาลตำบล./ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่น (พนักงานเทศบาล, พนักงานส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี) สังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2 ผู้อำนวยการกองการศึกษา หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่น (พนักงานเทศบาล, พนักงานส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี) รวมถึงผู้รักษาการแทน มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และพัฒนาการศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3 นักวิชาการศึกษา หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในตำแหน่งวิชาการ ระดับปฏิบัติการ มีหน้าที่ปฏิบัติงานทางวิชาการศึกษา ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยและพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการสอน กระบวนการสอนและวิธีการสอนที่อยู่ในความควบคุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

5.4 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่เทศบาลตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก จัดประสบการณ์และส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก

6. วุฒิกการศึกษา หมายถึง วุฒิกการศึกษาสูงสุดที่ได้รับตามระบบการศึกษาปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

2) ปรินญาตรี 3) สูงกว่าปรินญาตรี

7. หน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง หน่วยงานที่สังกัดอยู่ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) เทศบาลตำบล 2) องค์การบริหารส่วนตำบล

8. สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 6 ด้าน ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

9. ปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

10. ประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ที่เกิดผลสำเร็จต่อการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก อายุ 3-5 ปี อย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 6 ด้าน

11. แนวทางยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่ผู้วิจัยได้นำระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาหาแนวทางยกระดับ โดยการใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 ท่าน แล้วจึงสรุปผลการสัมภาษณ์นำเสนอเป็นความเรียง